

Det vi freder om 100 år

Dommerbetænkning
Åben idékonkurrence 2022

Arkitektforeningen og Karberghus

I København, i gaden Åbenrå, er der mellem Reformert Kirke og kirkens gamle præstegård en grusbelagt plads, som bruges til parkering. Denne måske allersidste ubebyggede grund i Middelalderbyen inviterer til drømme om noget, der kan pege ind i en bæredygtig fremtid; kunne det være et nyt byggeri, der kan rumme forandringer over tid, som vi kender det fra vores historiske huse, der står endnu, fordi de besidder netop dén egenkab? Eller et byggeri uden negativt aftryk på miljøet, der kan give os visioner for et byliv, som vi slet ikke kender det endnu – og måske fremtidens bæredygtige bygningsarv?

Ejeren af grunden, det københavnske ejendoms-selskab Karberghus, inviterede i foråret 2022 sammen med Arkitektforeningen til deltagelse i en idékonkurrence for både studerende og praktiserende MAA'ere. Vi ønskede at se visioner for hvordan man med bæredygtig skønhed, kvalitet og permanens kan bygge langtidsholdbart lige netop her, så fremtidige generationer forhåbentlig vil bevare og måske endda frede.

Det kom der 27 forskellige forslag på, som på hver sin måde fortolker opgaven og stedet.

Det vi freder om 100 år

Program

Ambitionen med denne idékonkurrence var at sætte fokus på, hvad vi i nutiden tænker om at bygge for fremtiden – i en bevaringsværdig kontekst. Vi spurgte, hvordan det byggede ser ud, som vi om 100 år vil frede, fordi det netop til den tid belyser de værdier, vi i 2022 baserede vores samfund på. Samtidigt ønskede vi at se bud på, hvordan vi kan udnytte den sparsomme plads, der er tilbage i byen, bygge nyt i det tætte, historiske byrum med fokus på det miljømæssige aftryk og livscyklusperspektiv – og med en sådan kvalitet og tyngde, at vi aktuelt kan se det som en kommende del af bygningsarven.

Nogle af de spørgsmål, vi ønskede svar på, var:

Hvordan vi med et byggeri, der kan rumme forskellige programmer over tid, kan møde de aktuelle og fremtidige samfundsmæssige tendenser – den eller de måder, vi bor og arbejder i byen eller bruger den på?

Hvordan vi skaber samspil mellem det nye og de eksisterende historiske og miljømæssige værdier på stedet?

Om fornyede overvejelser af tektoniske forhold, og hvordan brugen af konstruktiv beskyttelse og holdbare, sunde, genanvendelige materialer kan sættes i spil og vise nye veje for byggetekniske løsninger og metoder og til det arkitektoniske udtryk?

Hvori de fysiske og immaterielle kvaliteter består, som vi i dag forestiller os, at vi om hundrede år vil anse for så væsentlige, at vi gennem fredning bevarer dem? Deltagerne skulle aflevere deres svar i model i skalaforholdet 1:100, samt en enkelt planche med situationsplan 1:500 og plan, snit og opstalter 1:200. Endelig blev deltagerne bedt om at aflevere en kort tekst med beskrivelse af de værdier, som kunne forestilles at være del af fredningsredegørelsen for forslaget om 100 år.

Bedømmelse

Bedømmelseskomitéen bestod af Lars Autrup, arkitekt MAA, direktør i Akademisk Arkitektforening, Andreas Just Karberg, Karberghus A/S, fagdommerne Nicolai Bo Andersen, arkitekt MAA og professor MSO og Eva Jarl Hansen, arkitekt MAA. Begge fagdommere er udpeget af Arkitektforeningen.

Bedømmelseskomitéen fik desuden kyndig rådgivning af Camilla van Deurs, arkitekt MAA, ph.d., stadsarkitekt i Københavns Kommune og Merete Lind Mikkelsen, arkitekt MAA, enhedschef i Slots- og Kulturstyrelsen.

Bedømmelsen af konkurrenceforslagene er foregået over to bedømmelsesmøder.

Dommerkomiteen har haft en grundig dialog om

Modeller af vinderprojekt og de fire indkøbte forslag. Øverste række fra venstre: Søren Skovgaard Laursen. Over Byen Arkitekter. Tulinius Lind. Nederste række fra venstre: Lynge Arkitekter. Hahn Lavsen. Situationsmodel: Kristian Boll, arkitekt MAA. Modelfotos: Alonso Mayo.

de forskellige svar. Idet forslagene viste en stor bredde i tilgangen til både program, volumen, materiale og tektonisk bearbejdning.

Forslagene er blevet bedømt på idéernes klarhed, styrke og arkitektoniske bearbejdning. Der er lagt vægt på, om forslaget på overbevisende måde inddrager stedets værdier, de samfundsmæssige tendenser og viser tektonisk nytænkning jævnfør konkurrenceprogrammets vision og opgaveformulering.

Forslag

Der blev indsendt 27 forslag inden afleveringsfristens udløb den 6. juli 2022. Alle blev optaget til bedømmelse.

Samlet bedømmelse

Når vores efterkommere i 2122 ser 100 år tilbage, hvad ser de så? Hvilke samfundsmæssige spørgsmål var aktuelle? Hvilke værdier blev der lagt vægt på? Hvad blev bygget? I sagens natur er det umuligt i dag at sige, hvad der vil blive fredet om 100 år. Men de 27 indkomne forslag til idékonkurrencen 'Det vi freder om 100 år' peger på en række interessante nye tendenser, som i fremtiden måske vil fremtræde som særlig karakteristiske for vores tid.

Et karakteristisk træk ved de indleverede forslag er en fornyet interesse for at betragte bygningen som et svar på en kontekst. Langt de fleste projekter synes mindre interesserede i at fremhæve bygningen selv som et individuelt objekt og mere interesserede i at indgå i en meningsfuld dialog med den omkringliggende by, både i forhold til form, proportioner, skalaforhold, rytme og materialemæssig virkning.

Et andet karakteristisk træk er at mange projekter foreslår træ som byggemateriale, både som hovedkonstruktion og som facadebeklædning. Også andre biobaserede materialer som træfiberisolering og traditionelle materialer som ler bliver foreslået. Et enkelt projekt foreslår endog et hus bygget af halm. Få projekter foreslår brug af ellers typiske bygningsmaterialer som granit, sandsten og tegl, eventuelt i kombination med en bagvedliggende konstruktion i teglblokke. Det er bemærkelsesværdigt, at ingen projekter foreslår bygninger konstrueret af beton. Alle projekter arbejder med en meget begrænset materialepalette, bestående af max tre materialer og alle med en stærk regional forankring.

Et tredje karaktertræk er en opmærksomhed på bygningens programatiske tilpasningsdygtighed. Flere projekter foreslår et statisk princip, der tillader fleksibilitet og skiftende brug i et ønske om dermed at kunne forlænge bygningens levetid. Også en opmærksomhed på fællesområder og arealer, der orienterer sig mere mod byen, er tydelig i mange forslag.

I det perspektiv er der ingen tvivl om, at spørgsmålet om hvordan vi skal forholde os til de aktuelle klima-, ressource- og biodiversitetskriser generelt har fået stor opmærksomhed.

De 27 projekter kan inddeles i fem forskellige typer hovedgreb. Et greb respekterer i overensstemmelse med byplanvedtægten gadelinjen og forsøger dermed at afslutte karreen ved at markere hjørnet. Et andet greb vægter i overensstemmelse med fredningsbeskrivelsen sammenhængen mellem kirke og tidligere præstebolig højt som kulturhistorisk værdi og foreslår at afslutte den eksisterende sydvendte gavl med en kortere bygning og dermed efterlade en åben plads på hjørnet. Et tredje greb foreslår, at bygningen skal være helt fritliggende og fremtræde mere som en selvstændig figur. Et fjerde greb foreslår at gøre så lidt som muligt ved enten at holde bygningen i en enkelt etage og/eller at foreslå en have. Et femte greb anvender en kombination af ovenstående greb, men med et særligt fokus på bygningen som system, der kan forandres over tid.

På idekonkurrencens overordnede spørgsmål vedrørende de måder, vi bor, arbejder og bruger byen på, samspillet mellem de nye og de eksisterende værdier, overvejelser vedrørende materialemæssige og tektoniske forhold, samt hvad vi i dag forestiller os, at vi om hundrede år finder fredningsegnet, giver de 27 projekter dermed meget forskellige, yderst relevante og særdeles interessante svar på.

Det er dommerkomiteens klare vurdering, at de projekter, der afslutter karreen med et bygningsvolumen i flere etager, bedst formår at hele det ellers uafsluttede hjørne og dermed fremhæve Reformert Kirke som et fritliggende bygningsvolumen på en åben flade – præcist indrammet af byens facader. På trods af at fredningsbeskrivelsen fremhæver vigtigheden af sammenhængen mellem kirken og den tidligere præstebolig, klæder det byrummet med en bygning af en vis størrelse og facader med et roligt udtryk.

Det er også tydeligt, at de forslag, der arbejder med en regulær fagdeling og et svagt relief samt nyfortolkninger af bygningselementer karakteristisk for de omkringliggende huse, såsom gesimser, gavle og risalitter, bedst formår at indgå i en interessant dialog med omgivelserne.

Selvom træ ikke er et karakteristisk bygningsmateriale for området i dag, virker det som en realistisk mulighed at indføre materialet som en historisk reference til det gamle Københavns bindingsværkshuse og som aktuelt svar på nutidens økologiske krise. Måske er det, vi freder om 100 år, de første projekter i 2020'erne, der har en fornyet opmærksomhed på stedets betydning, fornemmelse for materialernes egenskaber samt omsorg for klodens tilstand?

Vinder

Søren Skovgaard

Laurson

Forslag 10/48729

Præmie på 100.000 kr.

Forslag 10 er af en enig dommerkomite udpeget som vinder.

Projektet bygger på nabohusets gavl og afslutter karréen og hjørnet på en overbevisende måde. Bygningen friholdes fra den tidligere præstegård bortset fra stueetagen. En runding ind mod gården formidler overgangen på elegant vis. Det er dog dommerkomiteens opfattelse, at bygningsvoluminet er for stort og i særdeleshed for højt, særligt når man ser det fra den vestlige del af Åbenrå. Hele bygningen kunne med fordel skrumpes lidt både i højde og bredde, så facaden mod kirken kommer til at flugte med nabohusets facade mod kirken. Den lave mellembygning ind mod Arkitektforeningen kunne eventuelt også erstattes af en mur med port i gadelinjen. Sådanne justeringer kan forbedre det fine forslag uden at ændre på projektets overordnede kvaliteter og arkitektoniske hovedanslag.

Vinderforslaget er med til at præcisere rummet omkring kirken på fornem vis og danne en rolig baggrund, som fremhæver selve kirken. Til gengæld fjernes den visuelle kontakt mellem præstegården og kirken, men samlet set vurderes det at være den bedste prioritering inden for de indkomne forslag. Projektet kommer overraskende godt fra at vise en høj bebyggelsesgrad, og det er positivt, at nabohusets gavl ikke efterlades som et åbent sår i byen.

Bygningen er konstrueret over et modulært søjle-bjælkesystem i træ, hvilket giver fleksibilitet med hensyn til fremtidig anvendelse og indretning. Den høje stueetage er et sammenhængende åbent rum, som tænkes anvendt til cafe og på de øvre etager er vist gode minimalboliger samt fællesrum med tagterrasse på øverste niveau. En generel justering af etagehøjderne, så den samlede højde reduceres, vil få bygningen til at falde bedre på plads.

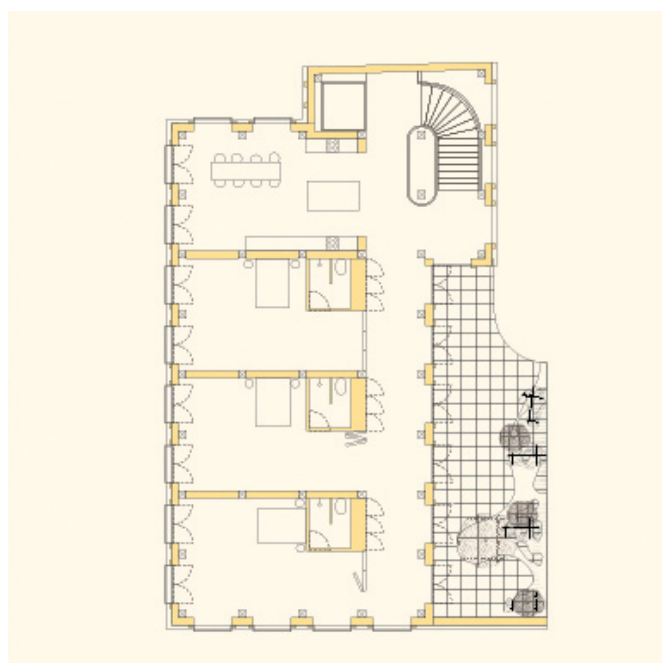
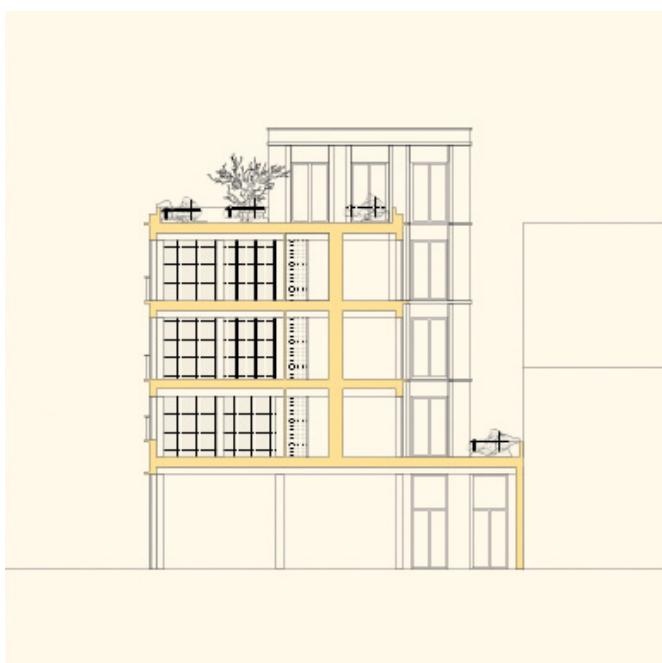
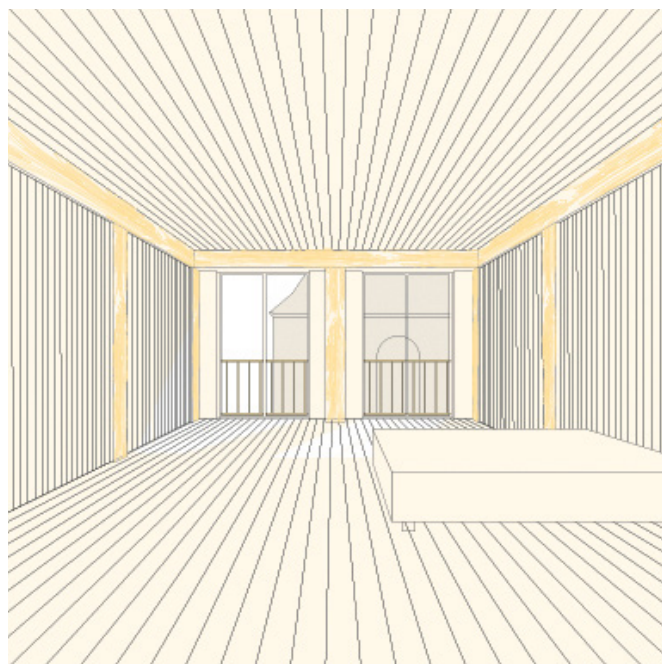
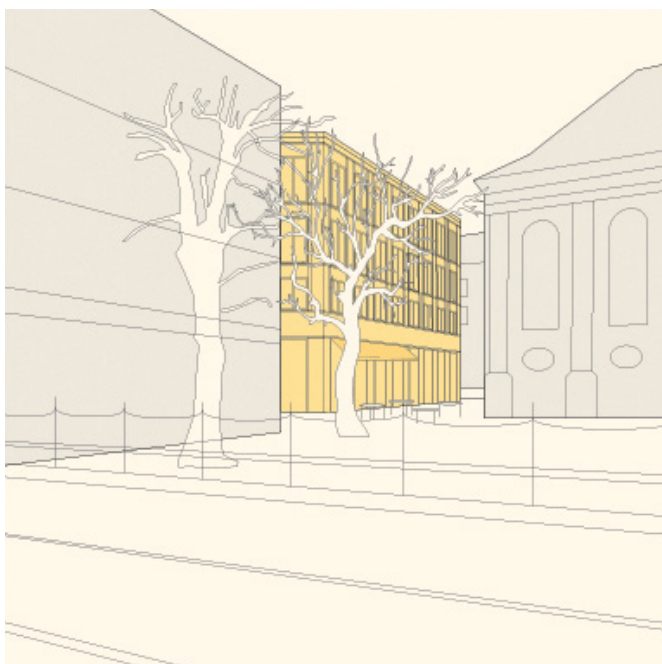
Planløsningen virker rationel og enkel samt rummer mulighed for senere omdisponeringer. Det anser dommerkomiteen som en kvalitet i forhold til at medvirke til at skabe en langtidsholdbar og bæredygtig bygning.

Etablering af minimalboliger med fokus på fællesskab og ressourcebevidsthed virker rigtig i en tid, hvor der er behov for små boliger i København.

Bygningens arkitektoniske udtryk og facadens udformning samt modulære rytme går i dialog med konteksten på overbevisende facon uden at kopiere pillevinduesmotivet fra Åbenrås gedefacader. Især modellen viser en god fornemmelse for struktur, gesimser og relief, som er smukt løst på idéniveau. I en eventuel fremtidig bearbejdning af projektet bør der lægges særlig energi i detaljeringen af de store glaspartier og træfyldninger. Træfa-

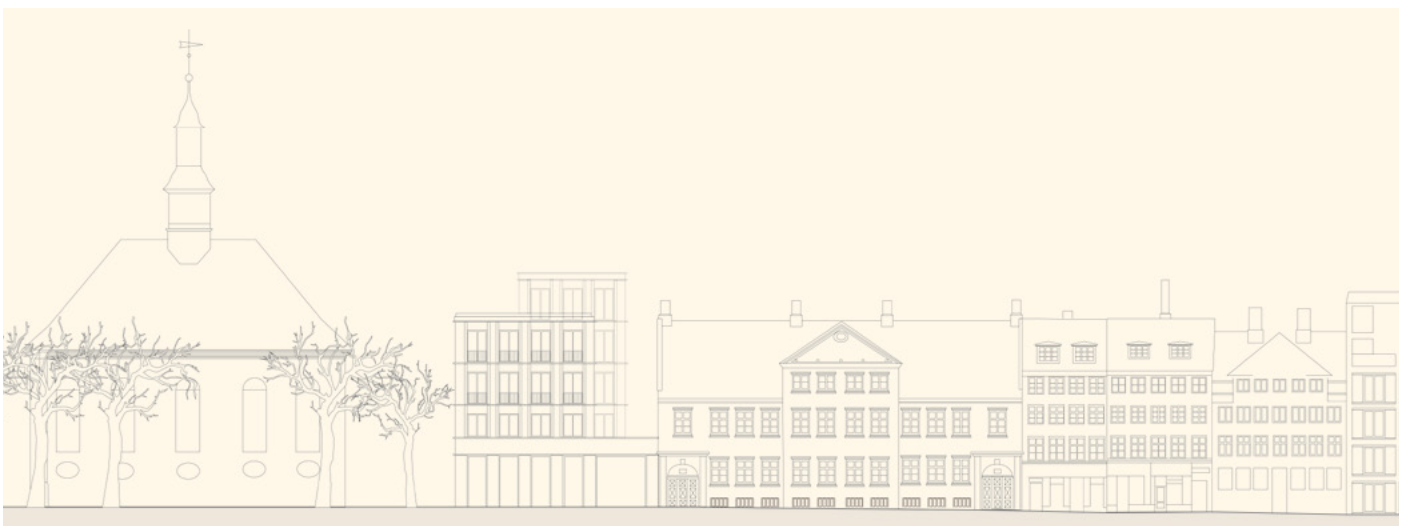
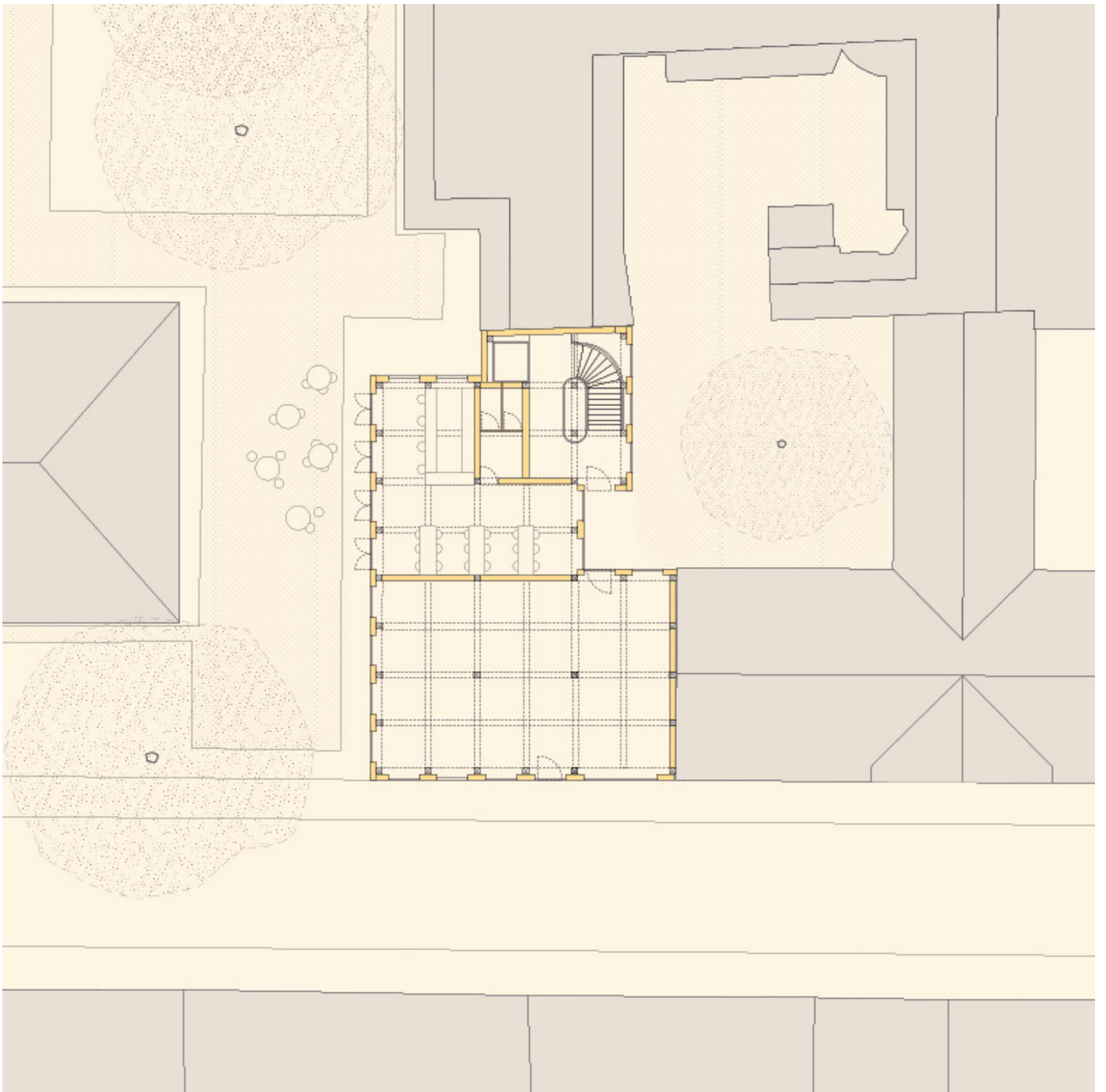
cadernerne kan med fordel overfladebehandles med linoliemaling, hvilket både vil forlænge levetiden og samtidig skabe en harmonisk sammenhæng til gadens mange pudsede og malede byhuse.

Vinderforslaget er et meget kvalificeret bud på indpasning af et nyt byhus på den vanskelige grund i henseende til samspillet med konteksten – både hvad angår bygningskroppens gestalt og facadens udformning. Desuden viser projektet fine ideer mht. fleksibilitet, tektonik og gennemgående brug af træ som potentielt bæredygtigt materiale. Samlet set viser forslaget og især modellen et forbilledligt højt arkitektonisk niveau, mens tegningsmaterialet ikke i samme overbevisende grad formidler forslagens visioner eller tilpasning til konteksten.

Tegninger fra vinderforslaget, med uret: Forslaget set fra Gothersgade, interiør fra en bolig, stueplan, opstalt fra Åbenrå, etageplan og tværsnit.
Modelfoto forrige side: Alonso Mayo.

Indkøb

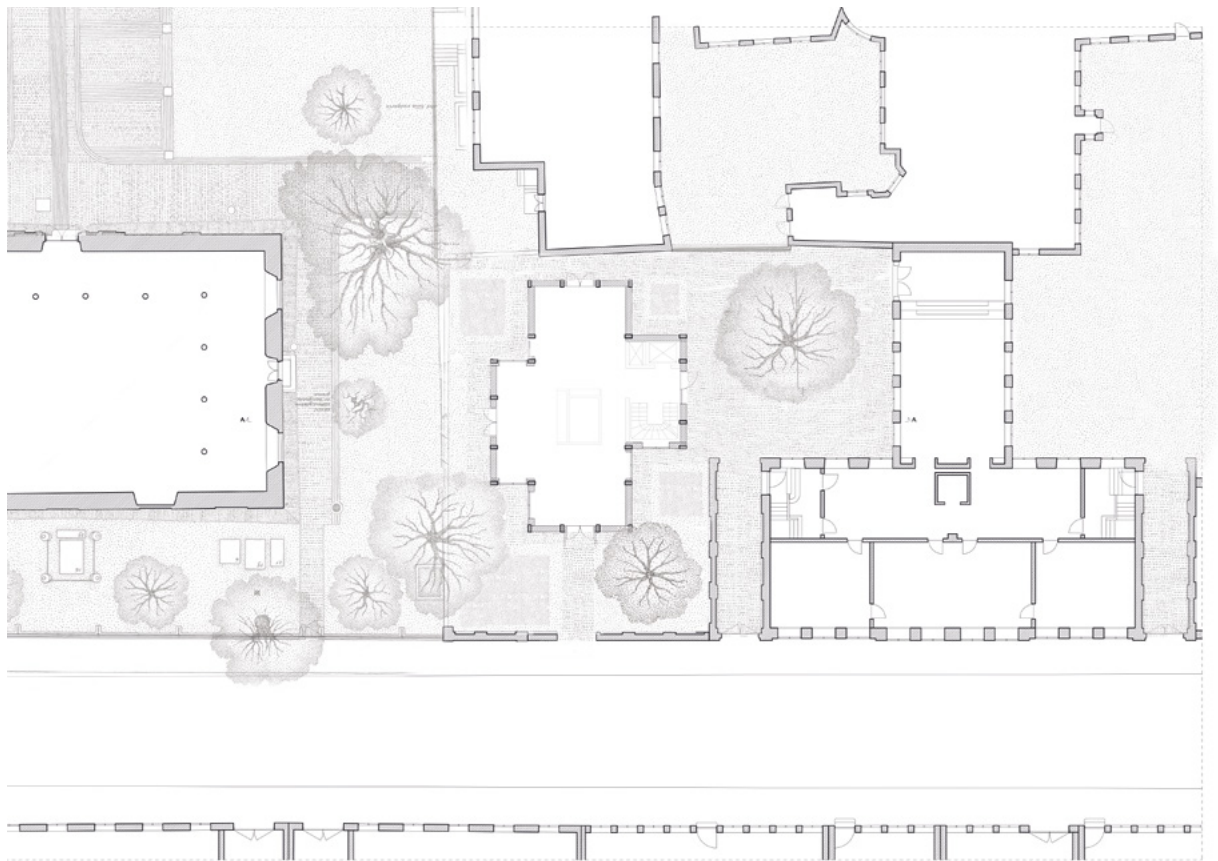
Over Byen Arkitekter

Forslag 1/20111

Jens Bertelsen, Nicolai Vittrup, Anders Bojesen og Victor Fruergaard

Indkøb på 25.000 kr.

Forslag 1 er et forslag, der i både tegning, tekst og model fremstår smukt og gennemarbejdet.

Projektet skaber et elegant og fritstående punkt-hus med træfacader og stort tagudhæng, som kunne være en særdeles overbevisende løsning i en anden kontekst. Med sine forskydninger i planen opstår fine rumligheder og hjørner på tre af husets sider. Men at bygge et punkt-hus så tæt op ad nabohusets gavl er problematisk og en bearbejdning af det forhold vil betyde en grundlæggende ændring af projektets ide og geometri.

Projektet indeholder små boliger, der i planløsning ikke er så overbevisende løst som hos vinderen. Bygningens plan med de tilbagetrukne hjørner går ud over fleksibiliteten og fremtidige indretningsmuligheder.

Ideen om at anvende træ som gennemgående materiale er fin og har et bæredygtigt potentiale. Projektets opmærksomhed på materialets egenskaber, konstruktiv træbeskyttelse og tektonisk leddeling som betydningsdannende arkitektoniske elementer virker ganske overbevisende og inspirerende for en fremtidig byggeskik. Men det kan diskuteres, om et fritliggende hus med markant tagudhæng i tilstrækkelig grad tilpasser sig konteksten med de historiske byhuse.

Facadens bearbejdning fremstår smuk og har en fin rytme og detaljering. De tilbagetrukne hjørner betyder, at sigtelinjer fra præstegården til kirken respekteres, men omvendt lykkes det ikke helt at skabe en forplads, der formidler overgangen på en overbevisende måde.

Indkøb

Tulinius Lind

Forslag 2/21645

Thomas Tulinius, Anders Lind, Gavin Brown og Julia Kapinos

Indkøb på 25.000 kr.

Forslag 2 lykkes med at skabe en harmonisk bygningskrop, der lægger sig flot ind i konteksten. Bygningskroppen består af en sammenskæring af tre volumener, der især i modellen virker overbevisende.

Rummet omkring kirken afsluttes og bliver præcist, hvilket fremhæver den fritliggende kirkes betydning. Sammenbygningen med præstegården friholder de to gavlvinduer, men virker alligevel alt for tæt. De varierende højder formår på en overbevisende måde at mediere mellem den mindre skala i Åbenrå og den større skala mod Gothersgade. Som et af de få konkurrenceforslag er bygningen udført i rød tegl og fremstår med facade i blank mur og buede stik over vinduerne. Det kan diskuteres, om tegl er bæredygtigt, men det er et materiale, der kræver minimalt vedligehold, og som kan holde i flere hundrede år.

De buede vinduer sidder dybt i facaden og den kraftige loggia ud mod Åbenrå giver en uforholdsmæssig stor tyngde til byhuset i sammenligning med facadeprofilet for de omkringliggende ejendomme, der alle har et karakterfuldt men beskedent relief.

Planløsningen og indretningen virker ikke så anvendelig og fleksibel på grund af den smalle bygningskrop. Den tunge loggia er et fremmed element i gaden og kunne med fordel konverteres til et indendørs areal.

Projektet er et forslag til et markant byhus, hvor især modellen viser en eksemplarisk behandling af bygningens overordnede volumen og færdiggørelse af karréen.

Indkøb

Lynge Lynge

Arkitekter Aps

Forslag 8/41671

Michael Lynge, Desislava Lynge, Kasper Mørkholt, Alvar Silvennoinen

Indkøb på 25.000 kr.

Forslag 8 bygger sig på nabohusets gavl og efterlader en forplads, der respekterer sigtelinjen mellem kirken og præstegården. Projektet vinder som flere andre forslag ved at vises i model.

Den relativt beskedne bygningsvolumen formår på elegant vis at "sno sig rundt" om gavlen, så der ikke dannes forside og bagside. Med skrå afskæringer og forskydninger formidles overgangen mellem Arkitektforeningens gårdrum, forpladsen og kirkens haverum på fornem måde.

Der etableres en hævet forplads udført i rød bornholmsk sandsten, der indrammer arealet med kanter at sidde på. Ideen om en forplads er fin, men den valgte udformning med et hævet niveau og plint virker unødigt monumental og ikke overbevisende i relation til kirkens og præstegårdens udendørs rum. Det ville være mere imødekommende,

hvis forpladsen var i samme niveau som omgivelserne – eventuelt med et diskret skift i belægningen.

Bygningens stueetage er beklædt med rød bornholmsk sandsten og på de øvrige etager anvendes hvidpigmenterede genbrugsbrædder. Den kontrastfyldte materialesammensætning virker umotiveret ligesom proportioneringen af facadens hovedfag og de dekorative elementer over vinduerne ikke er overbevisende.

Planløsningen viser minimalboliger, men er med sine afskårne hjørner ikke særlig fleksibel og vanskelig at anvende til andre funktioner i fremtiden. Projektet anerkendes for sit overbevisende hovedanslag og sin elegante bygningsvolumen, der efterlader en pladسدannelse, samt for sit forslag til minimalboliger.

Indkøb

Hahn Lavsen I/S

Forslag 27/95979

Indkøb på 25.000 kr.

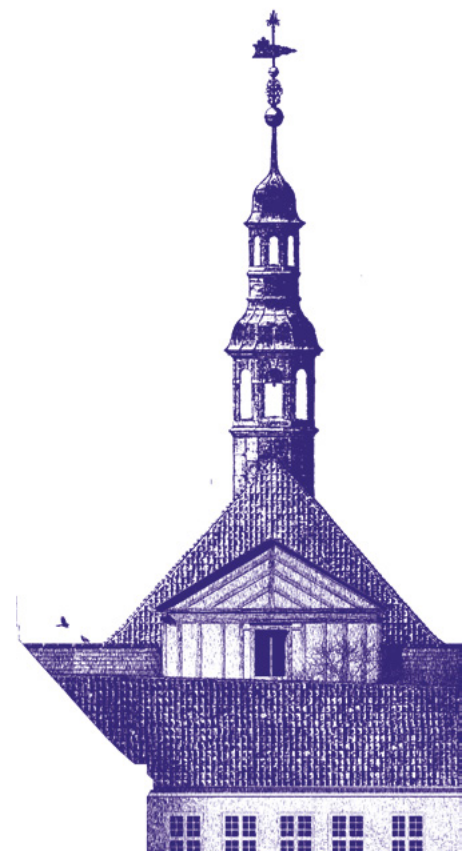

Forslag 27 forholder sig som volumen fint til kontekstens skala og bygger sig på naboens gavl med et originalt og karakterfuldt byhus, der har hovedfacade mod kirken og bagfacade mod gården. Mod kirken og mod Åbenrå fremstår huset med et markant gavlmotiv, der går i interessant dialog

med den tidligere præsteboligs midt-risalit og gavlens frontispicer.

Bygningen er noget sakral i sit udtryk med sin korsformede plan og trekantede gavle.

Der er en del forvirrende uoverensstemmelser mellem de forskellige tegninger og mellem model og tegninger. Projektet har tilsyneladende et ønske om at accentuere kirkens symmetri ved at etablere et nyfortolket "tværskib" i aksen, men det lykkes ikke, når man studerer planerne. En bæren-

de længdeskillevæg gør ydermere planerne låste i forhold til ændringer i fremtiden.

Forslaget anerkendes for sin originale læsning af stedet og udformning af en længebygning, der viser sig med et markant gavlmotiv mod Åbenrå.

Konkurrencefakta

Konkurrenceudskriver:

Akademisk Arkitektforening

Konkurrenceprogrammet udarbejdet af:

Akademisk Arkitektforening og Karberghus A/S

Konkurrenceperiode:

27. april 2022 - 6. juli 2022

Antal forslag:

27 forslag blev afleveret og optaget til bedømmelse

Dommerkomité:

Lars Autrup (formand for dommerkomiteen),
Andreas Just Karberg, Nicolai Bo Andersen og
Eva Jarl Hansen

Rådgivere for dommerkomiteen:

Camilla van Deurs og Merete Lind Mikkelsen

Konkurrencesekretær:

Sidsel Gelting Hodge, Arkitektforeningen

Bedømmelseskriterier:

Forslag blev bedømt på idéernes klarhed, styrke og arkitektoniske bearbejdning. Der blev lagt vægt på, om forslaget på overbevisende måde inddrager stedets værdier, samfundsmæssige tendenser og tektonisk nytænkning jævnfør programmets vision og opgaveformulering.

Bedømmelsesperiode:

August-september 2022

Samlet præmiesum:

200.000 kr.

Konkurrenceresultat:

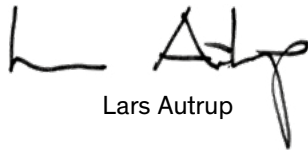
Vinder (100.000 kr.): Forslag 10/48729
Indkøb (25.000 kr.): Forslag 1/20111, forslag
2/21645, forslag8/41671 og forslag 27/95979

Offentliggørelse af konkurrencens resultat:

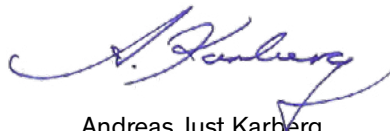
3. oktober 2022

Alle fotos af de fysiske modeller: Alonso Mayo

Medlemmer af dommerkomiteen:

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'L' followed by 'A' and 'A' with a long vertical stroke extending downwards from the second 'A'.

Lars Autrup

A handwritten signature in blue ink, written in a cursive style that reads 'A. Karberg'.

Andreas Just Karberg

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'NB' followed by a long horizontal line extending to the right.

Nicolai Bo Andersen

A handwritten signature in black ink, written in a cursive style that reads 'Eva Jarl Hansen'.

Eva Jarl Hansen

